

«Сьогодні молочне стадо країни можна порівняти з тим, що було в 1945 році після війни, і тенденція до зниження поголів'я зберігається. Із сумом констатую, що ми змушені імпортувати м'ясо, адже його нам не вистачає навіть при порівняно низькому рівні споживання. Виправити ситуацію разом з іншими кардинальними заходами допоможуть кооперативи, які мають діяти у межах сіл. Це також дасть економічні вигоди. Переробні заводи вже почали створювати кооперативи. Такі організації проводять заготівлю молока, м'яса, надають послуги з осіменіння корів тощо. Уряд, зі свого боку, докладатиме зусиль, аби створення кооперативів стало системним і привабливим для людей».

Владислав КИРЕЙ

62

Плюси кооперації

Це уривок із виступу Міністра аграрної політики і продовольства України Миколи Присяжнюка на нараді з представниками АПК Черкащини, що відбулася недавно.

Слід зазначити, що в Черкаській області вже розроблено програму підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року. Але стверджувати, що вона активно реалізується, підстав немає. Заклик створювати такі формування для багатьох районів так і залишається на рівні гарного побажання. Як розповів нашому кореспонденту начальник головного управління агропромислового розвитку облдержадміністрації Вадим Рудишин, коштів під згадану програму на нинішній рік не виділено зовсім. І все ж два десятки молочно-молочарських кооперативів у різних районах Черкащини діють. А найперспективніший, на думку В. Рудишина, – «МолТранс», що почав діяти та надавати виробникам молока різноманітні послуги в селі Богодухівка Чорнобаївського району. Нині він уже «накриває» більшість сіл не тільки названого району.

Його співзасновники – два молокозаводи: Іркліївський та Чорнобаївський «Імперіал-плюс», приватне підприємство, яке виготовляє згущене молоко й вершкове масло. Кооператив працює ще й у сусідніх Драбівському та Золотоніському районах, маючи в кожному селі свого представника. Останній складає графіки здачі молока, інформує селян про ціни, стежить, щоб молокозаводи вчасно з ними розраховувалися. Кооператори планують організувати роботу доїльних цехів, домовляються із сільгоспвиробниками, аби забезпечували селян силосом. До того ж кожен член кооперативу «Мол-

Транс», окрім стабільної ціни на закупівлю молока, має можливість отримати економічну, юридичну та соціальну підтримку, наприклад, купити корову в кредит тощо.

Три роки тому, приїхавши до села Бакаєве у дні, коли там відзначали його сторіччя, звернув увагу на щойно створений тоді обслуговуючий кооператив «Мілкодар». Як пояснили мешканці, він мав забезпечувати стабільні ціни на молоко, яке заготовляють від населення представники молокозаводів. Підтримуючи селян у роботах з обробітку присадибних ділянок, забезпечуючи посівним матеріалом, кормами, місцеве ТОВ «Мрія» сприяло тому, що у власних господарствах людей стало з'являтися більше худоби. До створеного кооперативу вступило чимало селян, усунули посередників, які раніше й збивали заготівельні ціни на молоко.

Місцеві керівники тоді наголошували, що кооператив – експериментальний. Побачимо, мовляв, як підуть справи. Сьогодні до кооперативу вже вступили 74 жителі села. Кажуть, тримати корів тепер стало вигідно. Якщо здаєш щодня літрів по двадцять і більше за ціною близько трьох гривень, за місяць набігає чимала сума. До того ж місцеве ТОВ «Мрія» всіляко допомагає власникам худоби, зокрема, молоко заготовляють автоцистерною товариства. Приймальник перевіряє продукцію на жирність, щільність та кислотність, адже від цього залежить оплата. Здане населенням молоко охолоджується в холодильній установці місткістю 650 літограмів. Потім його забирає машина Іркліївського молокозаводу.

До появи кооперативу приватні заготівники збирали молоко під дворами для Іркліївського, Черкаського,

Хорольського та Пирятинського молокозаводів. Подеколи платили населенню по 1,8 гривні за літр молока і в один голос лякали, що далі буде ще дешевше, згадає голова «Мілкодару» Владислав Шкурко. Разом із гендиректором ДП «Златодар» Володимиром Лук'янцем, який є інвестором ТОВ «Мрія», вирішили, що таку ситуацію слід докорінно змінювати. Керівництво облдержадміністрації «революційну» ідею щодо створення обслуговуючого молочного кооперативу в Бакаєвому підтримало.

– Нашій корівці Травці, – розповідає Олександра Янченко, – одинадцять років, вона у сім'ї – головна годувальниця. Я, не роздумуючи, вступила до кооперативу з першого дня його заснування. Щодня здаю не менш як 20 літрів молока. Важко доглядати худобу, але тепер хоч не дарма.

– Тепер молокозавод доплачує «Мілкодару» за організацію збирання молока. «Мрія» допомагає нам силосом, соломою. Через кооператив це виходить вигідніше, дешевше, – долучається до розмови член кооперативу Таїсія Беркута.

Надія Сира, яка також вступила до кооперативу відразу після його створення, утримує в домашньому господарстві трьох корів. Каже, що є сім'ї, які й по чотири годувальниці мають. Однак таких мало. Не кожен наважується брати на себе цей щоденний клопіт, тяжку працю – і напоїти, й корми приготувати, й подоїти. Від світанку й до темна. Та й рук не вистачає для всіх чотирьох, кажуть господарі. Треба б доїльні апарати, а вони не дешеві. Спарувати худобу теж коштує грошей, які раніше приватнику платили. Добре, що тепер кооператив ці питання вирішує.

Заготовлене молоко везуть на місцевий Іркліївський маслосирзавод, на

Заготівля молока в Чернобаївському районі

Оржицький, Лубенський і навіть Городищенський – за півтори сотні кілометрів. Ці підприємства, у свою чергу, підтримують здавачів уже виробленою продукцією. Наприклад, із Лубен на Полтавщині недавно почали доставляти в село нефасовану сметану й сир. Продукція смачна, як домашня, і лише по 12 гривень за кілограм. Тому місцеві господині тепер їй надають перевагу перед базарною, більш як удвічі дорожчою, поспішаючи щочетверга за цим товаром до продмагу.

Слід наголосити, що на Черкащині повсюдно виникають нові форми організації заготівель, які вигідні кожному виробникові сільськогосподарської продукції. Приміром, у Богодухівці до кінця року запрацює кооператив із заготівлі свинини. Для нього вже відведено землю, є кваліфіковані заготівельники. Це, як вважають у районі, буде неабияким стимулом для відродження свинарства.

Як розповів сільський голова Богодухівки Іван Панченко, нині люди взялися розвивати «товарний» бізнес – вирощують бичків. Тож маленьких телят тепер «із руками відривають». Торік на городах охоче вирощували картоплю, та великий урожай не дав на цьому розбагатіти. Багато хто взявся за вирощування яблук. За дозволом сільради городи засаджують яблунями, щоб мати свої фрукти на продаж. Якби тільки цьому дрібному домашньому бізнесу не підрізали крила цінами, забираючи товар за безцінь. Ось тут заготівельні кооперативи й могли б себе проявити. Могли б, та надто повільно розвертаються. І не тому, що не хочуть. Бракує, кажуть селяни, державної підтримки. Є надія, що до них прислухаються, адже аграрна політика, за твердженням високопосадовців, нині повертається в бік селянина.

Дай, Боже!

Головне – добру справу не забалакати

Як відомо, 15 травня Міністерство аграрної політики спільно з Усеукраїнською асоціацією сільських і селищних рад за підтримки Спільки сільськогосподарських кооперативів і Асоціації фермерів презентували Стратегію соціально-економічного розвитку сільських територій «Рідне село».

Основним принципом ініціативи профільного міністерства є сільськогосподарська кооперація. Адже кооперативний рух серед дрібних і середніх виробників – один із дієвих європейських інструментів сталого розвитку. До того ж і українське селянство, як свідчить історія, традиційно працювало гуртом. Ще на пам'яті багатьох розгалужена система заготівельних пунктів і міжрайонних переробних підприємств, що діяли в Україні 20 років тому.

– Проект «Рідне село» окраз і передбачає перенесення центру державної підтримки на середнього товарного та дрібнотоварного виробника – на того, хто є основою продовольчої безпеки країни, – наголосив профільний **міністр Микола ПРИСЯЖНЮК**. – Через систему кооперації дрібний виробник зможе отримати державну підтримку, донорську допомогу та доступ до кредитних ресурсів. Для цього, окрім чинних механізмів державної підтримки, а саме субсидій, дотацій, кредитів, Мінагрополітики спрямує зусилля на розвиток малого та середнього бізнесу в сільському господарстві. Ми підтримуватимемо і всіх невеликих виробників, навіть тих, хто працює на 20–30 сотках або утримує одну корову.

Що ж, як кажуть, краще пізно, ніж ніколи. Адже ефективність кооперування дрібних і середніх товаровиробників підтверджена досвідом розвитку цього руху у світі. Скажімо, саме кооперація допомогла тому ж Китаю за декілька років подолати бідність і вийти на рівень розвинених держав. Аналогічний досвід має і Країна сонця, що сходить. Як результат сьогодні кооперативи Китаю і Японії реалізують на внутрішньому й зовнішньому ринках понад 90% сільгосппродукції, виробленої членами цих об'єднань. Щодо Європи, то тут, наприклад, майже 80% сільгосппродукції країн Скандинавії, 65% – Нідерландів, 52% – Німеччини, Іспанії, Франції реалізуються через кооперативи на селі. Високі показники кооперативного руху мають США – це переробка молока (82%), виробництво цукру (51%), оптові ринки реалізації худоби (40%). В Україні поки що через виробничі, обслуговуючі і заготівельні кооперативи проходить близько одного відсотка сільгосппродукції. Тож роботи – непочатий край.

Слід наголосити, що Стратегія соціально-економічного розвитку сільських територій «Рідне село», окрім проголошеного курсу на кооперацію передбачає і становлення підприємництва, і переробку сільгосппродукції, і розвиток легкої промисловості, торгівлі, сільського туризму.

За словами Миколи Присяжнюка, місце, де живе і працює людина, має бути для неї найріднішим, тобто комфортним в економічному, соціальному, культурному й духовному розумінні. Адже селяни останнім часом стали основними роботодавцями на селі, а їхня продукція – основою продовольчої безпеки держави. «Нам необхідно залучити до активного економічного обігу велику частку продукції, що виробляється селянами і фермерськими господарствами. Скажімо, тільки торік у господарствах населення було вироблено 80% молока, 47% м'яса, 99% картоплі, 37% яєць. Окрім того, в них утримується 77% корів, 56% свиней, 47% птиці. Це саме той резерв, який ми повинні обов'язково використати», – констатував міністр.

Сьогодні на порядку денному – виїзні наради-консультації, щоб у регіонах можна було конкретно визначитися, який напрям діяльності кооперативів варто розвивати. Найголовніше, як то кажуть, не забалакати цю важливу для виживання сучасного села справу.

Віктор ГАЙ.

